

Opodatkowanie stypendiów

14.05.2025 r.

Wprowadzenie

Stypendia stowarzyszeń i fundacji mają ogromny potencjał zmiany życia młodych ludzi. Dzięki stypendiom uczniowie i studenci mogą rozwijać swoje plany zawodowe, zainteresowania naukowe, talenty artystyczne i sportowe. Stypendia umożliwiają również podjęcie nauki w ośrodkach akademickich osobom z rodzin niezamożnych.

Stypendia przyznają fundacje i stowarzyszenia dzięki prywatnym darczyńcom, jednak skala ich wsparcia jest ograniczana przez bariery podatkowe. Polega to na tym, że od stypendium trzeba odprowadzić podatek. W efekcie stypendysta ma mniej środków do dyspozycji, a organizacje przyznające stypendium są zmuszone do wprowadzenia czasochłonnych procedur rozliczania się z urzędem skarbowym.

Apelujemy zatem do polityków, w szczególności do rządu, o pilną zmianę prawa podatkowego. Postulujemy, aby kwota stypendium dla uczniów i studentów była wolna od podatku do wysokości połowy płacy minimalnej miesięcznie. Taka zmiana pozwoliłaby stypendystom skupić się na rozwoju swoich talentów i na nauce, a nie na walce o przetrwanie. Byłaby też istotnym ułatwieniem dla instytucji przyznających stypendia.

Opis problemu podatkowego

Na przeszkodzie rozwoju programów stypendialnych, w tym zwiększenia kwoty stypendium, stoi prawo podatkowe. Pozwala ono rocznie przeznaczyć na stypendium dla uczniów i studentów kwotę 3 800 zł, zwolnioną z podatku. Gdy w 2001 roku wprowadzono to zwolnienie, kwota stypendium wolna od podatku wynosiła 380 zł miesięcznie, co stanowiło 50% płacy minimalnej. W 2011 zmieniono rozliczenie miesięczne na roczne. Dziś, przeliczając kwotę roczną na kwoty miesięczne, kwota stypendium wolna od podatku wynosi 317 zł miesięcznie, co stanowi zaledwie 6,8% płacy minimalnej. Przyznanie większego stypendium skutkuje więc koniecznością opodatkowania stypendium. W efekcie zmniejsza to kwotę do dyspozycji dla stypendysty, a organizację przyznającą stypendia zmusza do wprowadzenia stosownych procedur administracyjnych, co podwyższa koszty działania.

Rozwiązanie

W art. 21, ust 1 pkt. 40b ustawy o podatku dochodowym powinno się zastąpić zwrot „do wysokości nieprzekraczającej w roku podatkowym kwoty 3.800 zł” zwrotem „do wysokości nieprzekraczającej kwoty wynoszącej 50% płacy minimalnej w miesiącu”.

Uzasadnienie

Inwestowanie w edukację młodych ludzi jest jednym z najbardziej niezawodnych sposobów budowania lepszej przyszłości. Przykładem tego są programy stypendialne, których celem jest rozwój kapitału ludzkiego poprzez wyrównywanie szans edukacyjnych i wsparcie rozwoju talentów. Programy stypendialne

są więc źródłem konkretnej wartości społecznej. Przyczyniają się do zmniejszenia nierówności społecznych, wspierają rozwój ekonomiczny i budują społeczeństwo oparte na wiedzy i umiejętnościach. Szczególne znaczenie mają **społeczne programy stypendialne** bowiem odpowiadają na niszowe potrzeby młodych ludzi, których nie zaspokajają programy rządowe i samorządowe. Są realizowane w określonym środowisku prawnym, które w obecnym kształcie tworzy bariery rozwoju społecznych inicjatyw stypendialnych

Koszty życia w ośrodkach akademickich wzrosły dwukrotnie na przestrzeni 5 lat i są bardzo wysokie, co sprawia, że wielu zdolnych młodych ludzi pochodzących ze wsi i małych miast, z niezamożnych rodzin, nie stać na studiowanie w ośrodkach akademickich. Podobnie koszty związane z rozwojem talentów są bardzo wysokie i przerastają możliwości rodzin niezamożnych. Sytuację pogarsza drastyczny wzrost cen najmu nieruchomości prywatnych i inflacja. Koszt życia studenta w ośrodkach akademickich wynosi prawie 4 000 zł miesięcznie.

W efekcie osoby, których nie stać na realizację swoich marzeń i ambicji, rezygnują z nich lub podejmują pracę w szerokim wymiarze. Liczna grupa studentów (50 – 70%) w trakcie studiów podejmuje pracę, często w wymiarze przekraczającym pół etatu, co ogranicza ich czas na naukę, nie mówiąc o rozwoju zainteresowań. Warto również wyraźnie zaznaczyć, że praca w większości przypadków ma charakter dorywczy, nie jest związana z rozwojem. Odbywa się to kosztem chronicznego zmęczenia, niższych wyników i braku czasu wolnego. W szerszym kontekście taka sytuacja ma wpływ na pogłębienie nierówności w dostępie do edukacji młodych ludzi i hamowanie rozwoju kapitału ludzkiego w Polsce. Rozwiązaniem tego problemu są stypendia przyznawane przez fundacje i stowarzyszenia.

Wstępna ocena finansowych skutków wprowadzenia proponowanych przez nas zmian

Zwiększenie kwoty wolnej od podatku poprawiłoby kondycję finansową studenta, co ma ogromne znaczenie zważywszy na niezasobne portfele studentów. Byłoby także dodatkową zachętą do angażowania się organizacji i instytucji w projekty wspierające rozwój młodych zdolnych ludzi, albo tych, którzy z niezawinionych powodów mają utrudniony dostęp do edukacji. W obliczu nasilających się problemów demograficznych inwestowanie w młode pokolenie ma szczególne znaczenie i jest obowiązkiem wszystkich sił, którym zależy na pomyślnej przyszłości naszego kraju.

Operacja ta będzie neutralna dla budżetu państwa. Nie ma tu bowiem utraconych korzyści dla budżetu z tytułu wpływów z podatków, bowiem po roku w rozliczeniu rocznym studenci odzyskają zapłacony podatek korzystając z rocznej ulgi podatkowej. Jedyną korzyść, którą utraci budżet Państwa to możliwość obracania środkami pochodzącymi z zaliczek na podatek dochodowy od momentu odprowadzenia środków do budżetu do momentu rozliczenia rocznego w następnym roku kalendarzowym, kiedy to budżet będzie musiał zwrócić kwotę zapłaconego podatku studentowi. Pamiętać jednak należy, że jednocześnie będzie to źródłem kosztów obsługi procedury odprowadzania zaliczek zarówno po stronie płatników jak i administracji skarbowej Państwa. Status quo w sprawie opodatkowania stypendiów tak naprawdę obciąża studenta i płatnika. Korzyści nie przysporzy żadnej ze stron.